

УДК 338.436

*М.М. ОДІНЦОВ, доктор економічних наук  
Кременчуцький національний університет  
О.М. ОДІНЦОВ, кандидат економічних наук  
Черкаський державний технологічний університет*

## Прогнозування конкурентоспроможного розвитку аграрного виробництва на основі індикативного планування

**Постановка проблеми.** Ефективне функціонування аграрного виробництва являє собою процес управління переходом його з одного якісного стану в інший із метою підвищення добробуту та якості життя населення на основі економічного зростання.

В умовах ринкової економіки найефективнішим інструментом прогнозування стає індикативне планування, але для цього необхідно визнати провідну роль розвитку сільських територій, відновити систему соціально-економічного планування господарюючими суб'єктами аграрного ринку.

У системі планування особливий акцент аграрні організації повинні спрямувати на ефективне управління галузями, а планування продуктивності земель і виробничих ресурсів визнати важливою функцією, що визначає перспективи розвитку виробництва.

Прогнозування інтенсивного розвитку аграрної сфери економіки повинне здійснюватися на основі розроблення та реалізації державних і регіональних програм із модернізації агропромислового комплексу відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку села на період до 2015 року» [1] й Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року» [2]. Таке прогнозування має бути тісно пов'язане з індикативним

плануванням економічного розвитку аграрних підприємств, організацій, районів, регіонів та в цілому країни.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Індикативне планування в розвинутих країнах стало одним із ефективних засобів державного регулювання розвитку економіки. Характерною його рисою є відмова від директивних, командно-розподільчих функцій на користь індикативності, встановлення партнерських відносин владних структур із різними суб'єктами господарювання й громадськістю. Таке планування здійснюється на основі ринкових вимог і стимулів, коригуючи по можливості в кращий напрям майбутню траєкторію соціально-економічного розвитку територій, виконуючи функцію загальнодержавного маркетингу.

Проблемами удосконалення та застосування основ індикативного планування займалися відомі зарубіжні й вітчизняні вчені: Л. Йохансен [3], Є. Іванов [4], Лі Цзінвень [5], А.І. Евграшин [6], Т. Конічі [7], Л.М. Гейко [8], Л.А. Швайка [9] та ін. В публікаціях цих економістів і на практиці трапляються різні підходи до дослідження розподілу продовольчих ресурсів по територіях та регіонах.

Уперше визначення планування, ідентичного сучасному «індикативному плануванню», було запропоновано К. Ландауером у книзі «Теория национального экономического планирования». Відповідно до концепції автора, «...уряд впливає на економічний

---

© М.М. Одінцов, О.М. Одінцов, 2014

розвиток шляхом координації й забезпечення інформацією, спираючись на можливість планування та економічного регулювання. Він здійснює коригуючу дію, усуває виникаючі деформації й періодично повертає ринкові відносини в русло досконалої конкуренції, а економіку – в стан динамічної збалансованості споживання найменш захищеними верстами населення на рівні суспільно визнаного прожиткового мінімуму» [3, с. 56].

Батьківщиною індикативного планування вважається Франція, де вперше була заснована Рада і Генеральний комісаріат по плануванню, що давало змогу на демократичній основі координувати дії держави й приватного бізнесу [10–12]. Японські спеціалісти вважають, що індикативні плани відображають інтереси всіх верств японського суспільства, оскільки формуються на основі загальнонаціонального погодження [13].

У своєму розвитку індикативне планування пройшло через різні форми. Найдосконалішою формою його застосування нині вважається структурна, яка передбачає погодження планової діяльності на макро-, мезо- і мікрорівнях національної економіки. Суть цього планування пов'язана із забезпеченням реалізації державної структурної політики по відношенню до окремих регіонів, галузей та секторів економіки шляхом детального погодження дій, інтересів підприємств, з одного боку, і держави – з іншого. Це досягається погодженням макроекономічного плану з планами підприємств. У процесі розробки плану найтипівішими завданнями є: оцінка тенденцій зміни показників соціально-економічного розвитку країни й регіонів, аналіз факторів економічного зростання та визначення типології об'єктів управління, аналіз ринкової кон'юнктури тощо.

**Мета статті** – розробка напрямів підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва на основі індикативного планування.

**Виклад основних результатів дослідження.** Для розв'язання завдань індикативного планування використовують економіко-статистичні моделі й методи: кореляційно-регресійний аналіз, методи класифікації,

індексний метод тощо. З метою вивчення потенційної ємності продовольчого ринку країни і регіонів нами за допомогою програмного пакета Mathcad [14] проведено економіко-статистичний аналіз формування валової продукції сільського господарства за рахунок виробництва основних її видів, що становлять сировинну основу продуктів харчування населення. Інформаційною базою для побудови кореляційно-регресійних розрахунків використано статистичну інформацію виробництва основних видів сільськогосподарської продукції в динаміці за 2005–2012 роки та вартість продукції сільського господарства в постійних цінах 2010 року. Для розробки кореляційно-регресивної моделі формування валової продукції сільського господарства із семи основних видів застосована формула:

$$Y = a_0 + a_1g_1 + a_2g_2 + a_3g_3 + a_4g_4 + a_5g_5 + a_6g_6 + a_7g_7, \quad (1)$$

де  $a_1, a_2, \dots, a_7$  – коефіцієнти регресії, що означають вплив (плюсовий або мінусовий) певного виду продукції на формування обсягу валової продукції сільського господарства в постійних цінах 2010 року;

$a_0$  – вільний член системи, що умовно означає обсяг продукції в натуральному виразі, не введеної в програму розрахунків;

$g_1, g_2, g_3, g_4, g_5, g_6, g_7$  – відповідно валове виробництво зерна, цукрових буряків, сояшнику, картоплі, овочів, м'яса, молока, млн т;

$Y$  – валова продукція сільського господарства в постійних цінах 2010 року, млн грн.

У даній моделі  $Y$  є показником, який характеризує довготривалий вплив окремих видів продукції на формування його загального обсягу. Коефіцієнти регресії, які розраховуються за запропонованою програмою, відображають інтенсивність впливу постійних факторів (обсягів виробництва окремих видів сільгосппродукції) на змінний фактор (обсяг валової продукції), що в нашому аналізі є результативним показником діяльності суб'єктів аграрного виробництва.

Якщо проведена попередня стандартизація факторних показників, то коефіцієнт регресії дорівнює середньому значенню результативного показника у сукупності. Кое-

фіцієнти регресії складових факторів показують, на скільки одиниць рівень результативного показника відхиляється від свого середнього значення, якщо значення факторного показника відхиляється від середнього на одне стандартне відношення. Таким чином, коефіцієнти регресії характеризують ступінь значимості окремих факторів для підвищення рівня результативного показника.

Введення в матрицю програми статистичних показників динаміки за 2005–2012 роки виробництва зерна, цукрових буряків, соняшнику, картоплі, овочів, м'яса, молока в розрізі областей України дали формули залежності обсягів валової продукції сільського господарства в постійних цінах 2010 року (табл. 1). Коефіцієнти регресії кожного виду продукції відображають його вплив на формування обсягу валової продукції в регіоні.

### 1. Формування валової продукції залежно від структури виробництва основних видів сільськогосподарської продукції в областях України за 2005 – 2012 роки

Область	Формула формування валової продукції сільського господарства в постійних цінах 2010 р.	Валова продукція на 100 га сільгоспугідь, тис. грн
АР Крим	$Y = 2,192g_1 - 5,142g_4 + 1,51g_5 + 47,259g_6 - 5,954g_7 + 0,8$	854,5
Вінницька	$Y = 7,074g_1 + 0,699g_2 + 6,733g_3 - 15,049g_4 - 28,504g_5 + 47,41g_6 + 37,156g_7 + 14,4$	898,5
Волинська	$Y = -7,18g_1 - 0,77g_2 + 15,471g_4 - 12,0g_5 + 140,339g_6 + 43,797g_7 - 34,4$	1184,5
Дніпропетровська	$Y = -0,799g_1 + 23,883g_3 - 19,714g_4 + 5,186g_5 - 84,084g_6 - 5,574g_7 + 20,6$	606,8
Донецька	$Y = 2,7g_1 - 0,72g_3 - 3,65g_4 + 0,01g_5 - 10,12g_6 - 5,57g_7 + 4,6$	763,9
Житомирська	$Y = -1,22g_1 - 3,04g_2 + 2,62g_4 + 39,88g_5 + 94,53g_6 + 1,68g_7 - 7,5$	998,2
Закарпатська	$Y = -4,508g_1 + 2,993g_4 + 2,542g_5 - 1,158g_6 - 8,88g_7 + 3,9$	2191,3
Запорізька	$Y = 1,19g_1 + 1,95g_3 - 2,2g_4 + 7,95g_5 + 18,2g_6 + 0,314g_7 + 1,0$	445,5
Івано-Франківська	$Y = 4,105g_1 + 7,554g_4 - 58,896g_5 - 1,715g_6 - 0,537g_7 + 5,0$	1536,7
Київська	$Y = 0,225g_1 + 1,166g_2 + 15,752g_3 - 1,327g_4 + 2,83g_5 + 45,065g_6 - 11,241g_7 + 5,0$	1282,7
Кіровоградська	$Y = 3,416g_1 + 4,417g_2 - 1,283g_3 - 35,327g_4 + 34,577g_5 - 3,882g_6 - 30,458g_7 + 16,8$	542,9
Луганська	$Y = -3,488g_1 + 0,286g_3 + 64,681g_4 - 16,087g_5 - 124,908g_6 - 138,433g_7 + 35,0$	521,8
Львівська	$Y = 0,974g_1 + 1,189g_2 + 0,185g_4 + 2,425g_5 - 52,77g_6 - 8,876g_7 + 17,1$	1466,2
Миколаївська	$Y = 1,77g_1 + 2,65g_3 - 22,44g_4 + 6,41g_5 + 0,84g_6 + 0,7g_7 + 3,3$	467,1
Одеська	$Y = 1,903g_1 + 3,747g_3 + 0,804g_4 - 10,034g_5 + 5,906g_6 - 4,172g_7 + 8,4$	451,3
Полтавська	$Y = -6,143g_1 + 4,974g_2 + 62,129g_3 + 26,7g_4 - 41,875g_5 - 374,007g_6 - 4,412g_7 + 4,4$	783,2
Рівненська	$Y = 2,079g_1 + 1,345g_2 + 0,45g_4 + 4,503g_5 + 0,138g_6 + 1,416g_7 + 0,693$	1170,1
Сумська	$Y = 0,747g_1 + 1,018g_2 + 7,894g_3 - 0,718g_4 - 11,571g_5 + 4,955g_6 - 0,319g_7 + 6,2$	752,8
Тернопільська	$Y = 0,3g_1 - 0,79g_2 + 3,69g_4 - 0,53g_5 + 198,64g_6 - 7,98g_7 - 0,3$	997,4
Харківська	$Y = 1,296g_1 - 0,759g_2 - 13,204g_3 - 10,15g_4 + 41,712g_5 - 9,936g_6 - 11,0g_7 + 8,8$	482,9
Херсонська	$Y = 1,1g_1 + 1,25g_3 + 4,98g_4 + 2,88g_5 - 104,53g_6 + 1,7g_7 + 5,7$	629,5
Хмельницька	$Y = 1,71g_1 + 0,48g_2 + 1,45g_4 + 3,28g_5 + 12,29g_6 + 0,28g_7 + 1,6$	1003,8

Черкаська	$Y = 2,168g_1 - 1,0g_2 + 170,882g_3 - 1,058g_4 - 162,639g_5 + 15,15g_6 - 1,78g_7 + 2,0$	1164,3
Чернівецька	$Y = 2,168g_1 - 1,774g_2 + 0,136g_4 + 19,294g_5 + 8,572g_6 + 9,632g_7 - 4,7$	1425,9
Чернігівська	$Y = 1,937g_1 - 0,014g_2 + 1,088g_4 - 20,566g_5 + 17,949g_6 + 15,524g_7 - 3,6$	800,7
По Україні	$Y = 0,779g_1 + 0,869g_2 + 9,683g_3 - 0,778g_4 + 4,085g_5 - 4,715g_6 - 1,69g_7 + 96,9$	803,0

Джерело: Власні дослідження.

Відповідно до коефіцієнтів регресії формування валової продукції сільського господарства в постійних цінах 2010 року в розрізі областей країни простежується така закономірність. В областях із високим коефіцієнтом регресії (від 1,5 до 62), що відображають вплив на обсяг валової продукції соняшнику, обсяг валової продукції на 100 га посівної площі коливається від 450 до 780 тис. грн. Це стосується Дніпропетровської, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Сумської, Херсонської областей. Водночас у Вінницькій, Волинській, Житомирській, Київській, Львівській, Рівненській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівській областях, де коефіцієнти регресії показують про пріоритетний вплив на формування валової продукції м'ясної чи молочної, або обох цих видів продукції, на 100 га посівних площ валова продукція становить від 800 до 1536 тис. грн. Це є доказом, що підвищення інтенсивності аграрного виробництва та його конкурентоспроможності досягається не розширенням виробництва соняшнику, кукурудзи й ріпаку, а збереженням і розвитком виробництва продукції тваринництва, зокрема молока та яловичини.

На основі аналізу коефіцієнтів регресії в розрізі видів продукції за регіонами існує можливість виявити певну закономірність сформованої за ряд років структури сільськогосподарського виробництва в регіонах і вплив такої структури на формування обсягу валової продукції в постійних цінах 2010 року. Зважаючи на різні демографічні, поселенські та природно-економічні умови в середині кожного регіону, ширшу інформацію щодо формування валової продукції в ньому можна виявити в результаті аналізу структури посівних площ сільськогосподарських культур, що склалася в регіоні, й впливає на обсяги виробництва валової продукції.

Для аналізу тенденцій розвитку галузі рослинництва в розрізі районів Черкаської об-

ласті як одного з інтенсивних сільськогосподарських регіонів Лісостепу України, побудовані кореляційно-регресійні моделі формування валової продукції в постійних цінах 2010 року, які описані формулою:

$$Y = a_0 + a_1s_1 + a_2s_2 + a_3s_3 + a_4s_4 + a_5s_5 + a_6s_6, \quad (2)$$

де  $a_0$  – вільний член системи, що умовно означає вартість валової продукції, яку одержують із посівних площ сільськогосподарських культур, не введених у програму розрахунків;

$s_1, s_2, s_3, s_4, s_5, s_6$  – відповідно площі посіву зернових усього, цукрових буряків, соняшнику, сої, ріпаку, кормових культур, тис. га;

$Y$  – валова продукція в постійних цінах 2010 року, млн грн.

Результати розрахунків відображаються формулою формування валової продукції залежно від структури посівних площ сільськогосподарських культур у районах області (табл. 2). Розрахунки показують, що інтенсивність агропромислового виробництва сільськогосподарських районів як мікрорегіонів знаходиться в тісній залежності від наявності корів на 100 га ріллі, можливість утримання яких, у свою чергу, залежить від відведення необхідної площі земельних угідь для вирощування кормових культур. У підприємствах Золотоніського, Чорнобаївського і Черкаського районів, де на 100 га посівних площ утримується 8–15 корів, чистий дохід на цю площу становить 950–800 млн грн, а фонд олати праці на одного жителя села досягає 1580–2200 грн.

Посіви соняшнику в цих районах мають 10–12, а кормових культур – 18–23% посівної площі сільськогосподарських культур і відповідають Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження нормативів оптимального співвідношення культур у сівознах в різних природно-сільськогосподарських регіонах» [15].

**2. Формування валової продукції в сільськогосподарських підприємствах  
Черкаської області залежно від структури посіву сільськогосподарських культур  
у 2012 році**

Район	До всієї площі посіву, %		Формула формування валової продукції	Поголів'я корів на 100 га ріллі	Чистий дохід на 100 га ріллі, тис. грн	Фонд оплати праці на одного жителя села, грн
	Соняшник	Кормові культури				
Городищенський	18,5	11,9	$Y = -14.457s_1 + 31.895s_3 - 349s_4 + 38.366s_5 + 4.847s_6 + 15.2$	3,9	425,4	528
Драбівський	11,9	6,4	$Y = 5.379s_1 + 32.974s_2 + 9.188s_3 + 10.637s_4 + 13.159s_5 + 78.882s_6 - 531.2$	1,0	397,8	596
Жашківський	8,0	11,8	$Y = 15.944s_1 + 19.08s_2 + 49.306s_3 + 69.182s_4 + 29.324s_5 - 125.73s_6 - 230.2$	2,1	592,3	835
Звенигородський	11,4	17,2	$Y = -2.623s_1 + 31.009s_2 + 2.384s_3 + 3.726s_4 + 44.8s_5 + 40.9821s_6 - 93$	5,5	209,4	402
Золотоніський	10,4	19,8	$Y = 16.843s_1 - 55.882s_2 + 20.885s_3 - 7.368s_4 + 9.745s_5 - 57.61s_6 - 619$	11,0	956,8	1586
Кам'янський	11,9	7,2	$Y = 1.307s_1 + 21.7s_3 - 7.156s_4 + 0.862s_5 - 79.248s_6 + 292.1$	2,3	388,2	450
Канівський	15,2	7,7	$Y = 78.818s_1 + 17.01s_3 + 79.238s_4 + 0.541s_5 - 211s_6 - 1363$	0,3	172,5	511
Катеринопільський	14,2	8,6	$Y = 30.697s_1 + 73.037s_3 + 20.057s_4 + 22.666s_5 + 112.428s_6 - 1450$	1,8	285,2	449
Корсунь-Шевченківський	5,7	9,2	$Y = 33.664s_1 + 46.212s_2 + 16.314s_3 + 27.327s_4 + 41.32s_5 - 289.996s_6 + 90.7$	3,7	331,5	690
Лисянський	10,6	8,0	$Y = 6.917s_1 + 46.212s_2 + 16.314s_3 + 27.327s_4 + 41.32s_5 - 289.996s_6 + 90$	1,8	334,9	556
Маньківський	12,7	9,3	$Y = -7.437s_1 - 128.706s_2 + 62.73s_3 - 213.67s_4 + 24.2s_5 + 10.988s_6 + 753.6$	2,5	555,4	794



Монастирищенський	12,2	6,6	$Y = 12.145s_1 + 11.568s_2 + 10.423s_3 + 23.464s_4 + 20.611s_5 - 13.451s_6 - 225.8$	1,2	446,4	224
Смілянський	14,8	10,1	$Y = -4.437s_1 + 18.483s_3 + 57.838s_4 + 6.928s_5 + 65.813s_6 - 306.5$	4,4	410,2	431
Тальнівський	14,4	13,3	$Y = 12.487s_1 + 94.981s_3 + 64.41s_4 + 25.76s_5 - 161.271s_6 - 54.9$	3,5	272,5	678
Уманський	14,8	7,8	$Y = 4.078s_1 + 34.083s_2 + 50.894s_3 - 3.526s_4 - 3.468s_5 - 38.137s_6 - 135.7$	3,1	336,5	809
Христинівський	15,0	19,2	$Y = 15.668s_1 + 8.852s_3 + 3.599s_4 + 20.592s_5 - 18.351s_6 - 84.3$	9,5	441,2	1089
Черкаський	12,8	17,5	$Y = 7.88s_1 - 10.261s_3 + 22.973s_4 + 3.095s_5 + 23.82s_6 - 53.5$	8,1	954,5	1060
Чигиринський	14,9	8,1	$Y = 13.154s_1 + 1.169s_3 + 0.065s_4 - 6.783s_5 - 34.25s_6 - 17$	1,9	443,6	586
Чорнобаївський	12,8	23,5	$Y = 13.262s_1 - 40.885s_3 - 34.011x_4 + 144.659s_5 + 1.888s_6 - 193.6$	14,7	801,5	2223
Шполянський	20,6	10,1	$Y = 41.871s_1 - 6.395s_3 + 19.089s_4 + 43.418s_5 - 77.717x_6 - 758.2$	3,5	595,6	736
Черкаська область	13,1	12,1	$Y = -0.503s_1 + 7.997s_2 + 39.409s_3 + 38.485s_4 - 16.217s_5 + 214.775s_6 - 27730$	4,7	553,3	874

Джерело: Власні розрахунки.

Водночас у районах із посівами кормових культур до 6–8% площ ріллі наявність корів на 100 га знизилася до 1–5 гол. Відповідно чистий дохід на 100 га ріллі у сільськогосподарських підприємствах цих районів не перевищує 200–500 тис. грн, а фонд оплати праці на одного жителя села становить 200–800 грн.

Виявлена залежність інтенсивності сільськогосподарського виробництва від щільності поголів'я корів на 100 га ріллі та необхідної площі посіву кормових культур стає основою індикативного плану конкурентоспроможного розвитку сільськогосподарських підприємств району й області на короткострокову перспективу (5–6 років).

За результатами досліджень окремих авторів механізму відтворення молочного ста-

да доведено, що річне нарощування поголів'я корів досягається в межах 15%, а на утримання однієї корови з річним надоєм молока 5500–6000 кг та годівлі теляти необхідне вирощування кормових культур (сіно, кукурудза на зелений корм і силос) на площі 1,5 га [16].

Використання механізму нарощування молочного поголів'я корів та забезпечення його необхідною потребою кормів розширенням площ посівів кормових культур за рахунок рівнозначного скорочення посівів соняшнику і кукурудзи на зерно веде до докорінної зміни структури сільськогосподарського виробництва, що відповідає цілям Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [2] в напрямі гарантування продовольчої безпеки держа-

ви, раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, зменшення техногенного навантаження аграрного сектору на навколишнє природне середовище.

За допомогою формули нарощування  $S = P(1 + i)^n$ , де  $S$  – показник нарощування поголів'я корів за певний термін;  $i$  – індекс нарощування, прийнятий в даному випадку як

0,15;  $n$  – термін нарощування, прийнятий в цьому випадку за 6 років, у результаті розрахунків маємо нарощування поголів'я корів  $i$ , відповідно, виробництва молока та яловичини до 2020 року, що впливають на збільшення загального обсягу продукції у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області (табл. 3).

### 3. Прогнозування виробництва продукції тваринництва у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області

Продукція	Реалізаційна ціна 1 т, грн	2013 р.		2020 р.	
		Виробництво, тис. т	Оцінка продукції в реалізаційних цінах, млн грн	Виробництво, тис. т	Оцінка продукції в реалізаційних цінах, млн грн
М'ясо	11753,3	289,7	3404,9	299,0	3514,2
Молоко	3097,7	222,4	688,9	561,6	1739,7
Разом	×	×	4093,8	×	5253,9

Джерело: Власні розрахунки.

Разом із нарощуванням поголів'я великої рогатої худоби необхідно збільшувати виробництво кормів за рахунок розширення посівів кормових культур, одночасово приводячи

структуру посівів відповідно до вимог раціонального аграрного природокористування, підвищення рівня екологізації сільськогосподарського землекористування (табл. 4).

### 4. Прогнозування структури сівозмінного виробництва продукції рослинництва у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області

Продукція	Фактично у 2012 р.			Прогноз 2020 р.		
	У посівній площі, %	Валова продукція, тис. т	Оцінка продукції в реалізаційних цінах, млн грн	У посівній площі, %	Валова продукція, тис. т	Оцінка продукції в реалізаційних цінах, млн грн
Зернові – всього	56,2	2913	4077,6	55	2161	3061,0
з них кукурудза	27,8	1828	2515,3	10	657	904,0
Цукрові буряки	3,2	1400	770,0	5	2400	1320,0
Соняшник	13,1	354	1212,4	5	135	462,4
Ріпак	4,2	122	488,0	4	114	456,0
Соя	10,6	180	500,4	10	171	475,4
Кормові культури	12,7	×	193,0	21	×	320
Разом рослинництво	100	×	7241,4	100	×	6094,8

Джерело: Власні дослідження.

Отже, зниження на 1146 млн грн вартості продукції рослинництва в реалізаційних цінах завдяки скороченню посівних площ і виробництва насіння соняшнику погашається збільшенням вартості молока й яловичини на 1160 млн грн, разом із тим поліпшується рівень раціонального харчування населення країни.

Прогнозування на основі пропонованої методики індикативного планування структури

посівів сільськогосподарських культур із питомого вагою кормових культур, що забезпечує щорічне нарощування поголів'я великої рогатої худоби і, відповідно, молочної продукції та яловичини, доцільно застосувати при розробці Державної програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року.

**Висновки.** Управління аграрною економікою на основі індикативного планування

передбачає розробку і застосування методики визначення основних індикаторів державної програми розвитку аграрного сектору на перспективу з урахуванням реструктуризації його структури.

Проведені дослідження переконують, що одним із досконалих інструментів обробки й аналізу статистичної інформації щодо результатів функціонування аграрного виробництва є регресійний аналіз формування в динаміці валової продукції сільського господарства в постійних цінах 2010 року країни і регіонів. Регресійний аналіз формування валової продукції дає можливість виявляти основний її вид, за рахунок якої формується основна частина валової продукції та чистого доходу регіону.

Аналіз динаміки формування валової продукції сільського господарства залежно від структури посівних площ сільськогосподарських культур виявляє залежність інтенсивності сільськогосподарського виробництва від щільності поголів'я корів на 100 га ріллі й необхідної для їх утримання площі посіву кормових культур.

Прогнозування на основі індикативного планування структури посівів сільськогосподарських культур із питомою вагою кормових культур, що забезпечує щорічне нарощування поголів'я великої рогатої худоби і, відповідно, молочної продукції та яловичини, буде спрямоване на формування конкурентоспроможного ефективного, соціально спрямованого аграрного сектору України.

### Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку села на період до 2015 року» № 1158 від 18 вересня 2007 р.
2. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № 806-р.
3. Йохансен Л. Очерки макроэкономического планирования / Л. Йохансен; пер. с англ. В 2-х томах. Т. 2. – М.: «Прогресс», 1982. – 472 с.
4. Иванов Е. Индикативное планирование развития экономики / Е. Иванов // Экономист. – 1993. – № 9. – С. 3 – 9.
5. Цзиньвэнь Ли. Роль государственного регулирования в экономике Китая / Ли Цзиньвэнь // Вопросы экономики. – 1997. – № 7. – С. 156 – 159.
6. Евграшин А. Из практики французского индикативного планирования / А. Евграшин // Российский экономический журнал. – 1998. – № 2. – С. 84 – 87.
7. Konichi T. Planning National Consensus / T. Konichi // Work in Business United Nations University. – Tokyo. – 1987. – Vol. 10 (may).
8. Гейко Л.М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л.М. Гейко, В.П. Марущак. – О., 2006. – 110 с.
9. Швайка Л.А. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л.А. Швайка. – К.: «Знання», 2006. – 436 с.
10. Delorm R. Etat et L'economie / R. Delorm, Cr. L. Andre. – Paris: Ed. Senit, 1993.
11. Quinet E. La planification française / E. Quinet. – Paris: PUF, 1990.
12. Gruson C. Origines et espoirs de la planification française / C. Gruson. – Paris, 1968.
13. Konichi T. Planning Through National Consensus / T. Konichi // Work in Business United University. Tokyo. – 1987. – Vol. 10.
14. Воскобойников Ю.Е. Регрессионный анализ данных в пакете Mathcad : учеб. пособие / Ю.Е. Воскобойников. – СПб.: Изд. «Лань», 2011. – 224 с.
15. Постанова Кабінету міністрів України від 11 лютого 2010 р. № 165 «Про затвердження нормативів оптимального співвідношення культур у сівозмінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах».
16. Гноєвий І.В. Годівля і відтворення поголів'я сільськогосподарських тварин в Україні : моногр. / І.В. Гноєвий / ІТ УААН, ХДЗВА. – Харків, Магда LTD, 2006. – С. 367–396.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2014 р.

\*